

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KOZLÖNYE.

Egész évre 10 frt — kr.
Félévre 5 " — " — "
Negyedévre 2 " — " — "
Egy órára 1 " — " — "
Egyes szám ára 4 kr.

Felelős szerkesztő: BARTHA MÓR.
Kiadók: HOFFMANN és KRONOVITZ.

Hirdetési díj:
Hat hónapban postát sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű, többször
hirdetéseket alkalmanként jutányos áron vételnek fel. Bélyegdíj min-
den külön beiktatásért 30 kr.

Mesék és legendák.

A bécsi «Vaterland» című politikai napilapban olvassuk ékes dicséretét Gyulay Pálnak és Szász Károlynak, a miért ezek, mint a Kisfaludy-társaság elnökei szembe szállottak a többi tagokkal meg nem engedve, hogy irodalmunk a politikai rebbellismus meséivel telítessék. Különösen is megdicséri a bécsi lap Gyulai Pált s azt mondja róla, hogy ő az egyedüli józan gondolkozású, okos ember abban az irodalmi társaságban, mert kellő értékükre tudta leszállítani a magyar revolúció meséit és legendáit.

Az osztrák lap dicséreteinél súlyosabban elítélni nem tudjuk azokat, a kik az 1848. és 1849-iki nagy időkről szóló „meséket és legendákat” kellő értékükre leszállítják.

Tehát mesék és legendák, még pedig kellően leszállított értékűek a mi szabadságharcunkról szóló történelmi följegyzések, mesék és legendák, vagyis csak képzelt dolgok azok a nagy küzdelmek, véres harcok és dicső győzelmek, a melyeket a magyar nemzet a szabadságért vívott és hasonlóképen mesék és legendák azok a gyalázatos vérengzések és az elnyomatás szenvedései, a melyek a nemzet nagy harcát követték.

Kellő értékére leszállított legenda mindaz, a mit a vérengző hóhér Haynau 1849. őszén s utódjai folytatólagosan elkövettek, mese a tizenöt esztendei

önkény és zsarnokság, a mely ezt a nemzetet ki akarta törölni az élő népek sorából!

Mi jögon ünnepeljük tehát mi magyarok azokat a nagy és dicső napokat és mi jögon rendezünk gyászünnepeket október 6-án a szabadságért a bitófán meggyilkolt vértanuk emlékezetére?

A Hentzi esete nem volt legenda, annak megadták a tisztességet teljes katonai dísz és pompa kifejtésével, de az, hogy a mi szabadsághőseink vezéreit felakasztották, az csak kellő értékére leszállított mese, a mi annyit jelent, hogy igenis kivégezték őket, de jogosan. Azokat megsíratni nem szabad, mert rebellesek voltak, de Hentzit magasztalni szabad, mert az dicső halált halt Buda várában!

Azt mondják a «Gutgesinnt» polgárok, hogy fátyolt kell borítani a multakra.

Ő, ne a feledés fátyolát borítsuk a multakra, hanem az elszomorodás fátyolát a jelen időkre, a mikor mesének és legendának merik mondani a nemzet legdicsőbb tetteit és legnagyobb szenvedéseit; a jelen időkre, a mikor még parlamenti vita tárgyát is képezheti az a kérdés, hogy a kormány és a képviselőház jelen legyen-e annak a gyászos október 6-dikának ötvenéves fordulóján.

A nemzeti gyász napjait nem lehet léha frázisokkal, de egyáltalában nem lehet kitörülni a történelem lapjairól;

hamisan alkalmazott loyális teheti ezt csak. A szolgálalkúség és a meghunyászkodás kifejezését látjuk, a mikor magyar emberek vonakodnak résztvenni a nagy gyászünnepeken, mintha csak attól félnének, hogy Haynau szelleme az erősebbik ebben az országban és nem a nemzeti akarat és a szabadságszeretet. Mintha attól remegnének, hogy ha lemennek Aradra, hóhér várja őket ott.

Az a tizenhárom vértanu nem remegett egy pillanatig sem, ő nekik meg kellett halniok a nemzeti szabadságért folytatott küzdelem áldozataként; imádkozva le kellene borulnia az egész nemzetnek s hálát adni az Egek urának, hogy azoknak a vértanuknak a szelleme él közöttünk s emlékezetük soha ki nem haló érzetének ébrentartásáért gondoskodnia kellene a törvényhozásnak, az államnak, mint a hogy a katonaság gondskodik róla, hogy a Hentziek emlékezete le ne tűnjön, hanem példaként szolgáljon az ifju harcosoknak.

Loyális bölcseink azonban megmagyarázták, hogy legenda és mesebeszéd minden, a mit mi rebellis észszel, lázadó szívünk sugallatára írunk és gondolunk a magyar szabadságharczról.

Nem tartunk azonban tőle, hogy a hivatalos loyális és a meghunyászkodás erősebb legyen a nemzet kegyeleténél.

Annyira még nem aljasodhatott le ez a nemzet, hogy dicső multját elfe-

Proverbek.

— A «Debreczen» eredeti tárczája. —

Írta: Róssa Miklós.

I.

A munka nemesít.

Mikó Bálint ott született valahol Erdélyben. Egy kis székely faluban, a hol apját tehets embernek mondták. Ez ugyan nem sokat jelent a székely földön, de annyi bizonyos, hogy az iskolázatásra telt. Mikor a reáliskolát járta «Erdély Athenjében», a tanárai tehetséges munkás embernek, a taouló társai pedig lángeszűnek mondták s egyaránt fényes jövőt jósooltak neki.

Ez a fényes jövő ott kezdődött, hogy Bálint az érettségi után feljött Budapestre és beiratkozott a technikára. Az előadások alatt mindig az első padban ült, szorgalmasan jegyzetgetett és jelesen rakta le a colloquiumait. Ez így tartott másfél esztendeig. Akkor az apja hirtelen meghalt, az arasznyi földet a hitelezők elköttyavetyélték s Bálintnak nem volt immár senkije a kitől havi pénzt várhatott volna.

A barátai eleinte azzal biztatták, hogy majd kap valahol nevelői vagy korrepetitori állást, hiszen megnyerő szerény modorával könnyen megkedvelteti magát akárhol is, de ezek az állások akkor véletlenül nem voltak

üresedésben. Utóbb ő is rendre elhanyagolták, mert mind sürűbben volt kénytelen tőlük egy-egy forintot instálni, aztán meg nem is igen ajánlatos magát az embernek kompromitálni, amolyan toprongyos alakkal.

Igy teltek a hónapok. Az új félév kezdetén már gondolni sem mert a technikára, sőt alázatos hálával fogadta, mikor egyik befolyásosabb ayaafi beprotogálta valahova az Alföldre segédtanítónak. Ott 280 frtot fizettek neki egy esztendőre, a miből már ruhára is telt, kapott természetben lakást, aprójószág, tojás is került a konyhára, volt része disznótorban, keresztelőben s bölcsen sáfarkodván, évek multán már majdnem akkora gazdasága volt, mint valamikor apjának a Székelyföldön. Azt maga művelte tulajdon kezével, mikor lerázta a népnevelés perhes gondjait s ez a szorgalom annyira kezekedett érte egyik tehetséges gazda szemében, hogy megtisztelte őt a leánya kezével.

Most már nem kellett vesződnie a tudományokkal, kizárólag ökreinek és lovainak szentelhette életét. Gyarapodott is eze alatt a gazdaság; most már cselédei is voltak, ő maga csak a munkakedvet élesztgette bennök káromkodással vagy korbácsal, ahol ez se használt. Mire a fiu annyira felesperedett, hogy az új rektornak keze alá került, ő volt a legmódosabb gazda a faluban.

A kis Bálintot rendkívül eleven eszű fiunak tartotta a tanió ur és vátig biztatta az

apját, hogy „abból a kölyökből még püspök lesz, meglássa!» Szorgalmas is volt, még tán szorgalmasabb, mint az apja valamikor s ha csak szerét tehetette, a könyveket bujta. Mikor legutóbb lenn jártam náluk, akkor is valami képes könyvbe merülve találtam, míg az apja éppen a béresekkel káromkodott valami bádólt kerítés miatt.

Bevezetett a belső szobába s beszélgetünk vagy egy félórát, miközben a ki és bejáró asszonyt szidta durván, hogy mit labat-lankodik, mikor «uri vendég van a háznál». Ahogy kijöttünk, a kis fiu még mindig a könyvét szorongatta lelkes szeretettel.

— Alávaló lusta kölyke té! — förmedt rá az apja és kiütötte kezéből a könyvet — nem volt még elég a lustalkodásból? Jobb lenne, ha a malaczkokat etetnéd, mint hogy ilyen számárságokkal ölöd az időt! . . .

II.

Korán jött vendég nem marad soká.

Karika ur lelkendezve rontott be az ajtón.

— Bocsánatot kérek, hölgyeim! — kezdi mosolygva — hogy már ilyen korán alkalmatlankodom, de igen érdekes újságot akarok elmondani aztán, tetszik tudni: Korán jött vendég nem marad soká!

A hölgyek értik az elmésséget.

— Az igazán vigasztaló, Karika ur! Karika ur. halás publikum; zajosan nevet:

ledje, hogy történelmének legragyogóbb és legszomorubb lapjait megsemmisítse.

Ez a mi hitünk és meggyőződésünk s ebben állhatatosak maradunk, mert a min. hogy nem sikerült márczius 15-ét legendává és mesévé degradálni, a mit még törvény útján is megakartak cselekedni, éppen úgy nem fog sikerülni a magyar nemzetet visszatartani a nagy és szomorú gyászünneptől, a melyet a mi szabadságunk vértanui emlékezetére meg fogunk ülni, akár mily haragra lobbanjanak is osztrák barátaink és ellenségeink s akár miféleképpen szabadkoznak is a mi saját magunk szolgálékü meghunyázkodóink.

Debreczen, október 4.

Október 6.

Az öreg honvédek kegyelete. — Az 1848/49-es honvédegyetlek országos központi bizottsága f. é. október hó 6-án délelőtt 10 órakor gyászisteniszteletet tart a Szt.-Ferencz rendiek templomában. Az elnökség ez uton is felhívja a honvéd bajtársakat s a hazafias kegyeletet ápoló közönséget, hogy az isteni tisztelőten vegyen részt.

A 48-as honvédek küldöttsége Aradon. A honvéd egyetlek országos központi bizottságának küldöttsége állapította meg véglegesen az aradi gyászünnepeken való megjelenés módzatait. A küldöttséget vezetni fogják: Dr. Balogh Sándor és dr. Gsatáry Lajos alelnökök, küldöttségi tagok: Teleky Miklós, Nagy Pál, Blaskovics Ferencz, Bathó Ferencz, Perczel Gyula, Bekelley Ottó, Szilágyi István, Muth Ferencz, Mikár Zsigmond. A budapesti küldöttség innen f. hó 5-én reggel 8 órakor indul. A vidéki honvédegyetlekből menő küldötteket felkéri a budapesti küldöttek, hogy a mennyire lehet, utközben hozzájuk csatlakozzanak.

A debreczeni 1848/9-es Honvédegyetlek képviselője és 13-as egyenruhás csapata gyász-fátyolos harci zászlójával ma déli vonaton indult Szajol fele az aradi nemzeti Kálváriára.

— Ugyebár?

A hölgyek hallgatnak.

— Nem is méltóztatik érdeklődni, mi lehet az érdekes ujság, amit hozok?

— Oh, dehogyan nem!

— Tetszik tudni, az aljegyző ur felesége megszökött a dramai hössel.

— Ne mondja Karika ur! . . . De hisz ez már benne volt a »Tárogató«-ban!

Karika ur borzasztóan elsodálkodik:

— Igazán?

— Igazán.

— Hm! Hm!

Karika ur elballgat. A hölgyek az órára néznek. Hátom óra.

— Egyébként — folytatja Karika ur — még egy érdekes históriát tudok.

És elmondja a helyi ujság karczolatát, ha nem is szóról-szóra, de annál bonyodalmasabban.

Ezzel is eltelik egy óra. A hölgyek már nagyon szeretnének oszonnázni, de félnek, hogy Karika urnak sem lesz ellenvetése a kavé ellen s így várnak még egy felórárt. De az éhség végre is győz s asztalhoz ülnek.

— Karika ur nem szokott délután kávézni, ugyebár?

Nem . . . azaz, hogy . . . kérem . . .

— A multkor halottuk a doktor urnát!

És jóízűen, kényelmesen megozsonálnak. Karika ur ugyan illetlennek találja ezt kissé, de azért hallgat. Okos ember nem fujja fel magát minden csekélységért.

A cseléd elhordja a csészéket s a hölgyek cigarettára gyujtanak.

— Karika ur nem szokott dohányozni ugyebár?

A F. M. K. E. közgyűlése. Az ország északkeleti határszélén fontos nemzeti- és kulturmissziót teljesítő »Beregvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület« a napokban tartotta Szolyván XVI. rendes közgyűlését. — Az évi jelentés meghallgatása után kimondta a közgyűlés, hogy a kisededvás államosítását kéri, hogy más téren annál hathatósabban működhessek. Az egyesületnek 73 alapító és 356 rendes tagja van; az alapok összege 40 ezer forint, az 1900. évi költségvetését 714 frt 55 kr. hiánnyal irányozták elő. Az egyesület fennállását tehát, ha a kormány segítségére nem lesz, komoly veszedelem fenyegette, a mi a magyarságnak hazánk ez exponált nemzetiségi vármegyéjében nagy kárara volna. A magyar nyelv tanításában kitűnt tanítók, tanítónők és óvónők jutalmazására kitűzött első díjakat Nyiri Ignác, Pékh János, Glass Mária és özv. Rozim Ervinne kapták. A jövő évi közgyűlés Munkácsen lesz. — A közgyűlés után bankett és táncmulatság volt.

Országgyűlés.

A tegnapi — okt. 3. — ülés tárgya az aradi gyásznap megünneplés feletti vita, — vagyis annak a képviselőház határozata szerinti országos és nemzeti jellegűvé törvényesítése volt. Mert nem ez előzhatott mást Kossuth Ferencz által ez ügynek a Képviselőház elébe vitele. Mindjárt is az ülés kezdetén a jkv. hitelesítése után felállott Széll Kalmán min. elnök, de nem azért, hogy Kossuth Ferencz indítványát egyhangulag elfogadtassa, hanem hogy ezzel szembe a maga álláspontját kifejtse, amely valamivel többet tesz, ugyan, mint az 1890-iki, amikor nem a Ház elnöke, hanem Helfli Ignác vitte le és tette le a koszorút az aradi szoborra . . . most ezt a Ház elnöke Perczel D. fogja megtenni — pártkülönbőség nélkül való kíséretében a Ház tagjainak, mire sokan jelentkeztek is.

Széll K. min. elnök: T. ház! Nincs senki ebben a házban, a ki fájdalmas és kegyeletes érzülettel ne emlékeznék azokról a gyászos eseményekről, a melyeknek ötvenéves évfordulóját gyászünneppel készülnék megünnepelni Aradon. En természetesen és helyén valónak tartom, hogy a képviselőház

kegyeletes érzületeinek kifejezést adjon. — Nézetem szerint ezen hozando határozatnak azon keretek között kell mozygnia, a melyeket megszab az, hogy a t. ház a maga kegyeletes érzületeit akarja kifejezésre juttatni. 1890-ben, midőn a felállított aradi szobor lelepleztetett, a t. Ház Helfli Ignác képviselő ur indítványára és ahhoz teljesen alkalmazkodva egyhangulag elhatározta, hogy az aradi szoborra érzületeiök kifejezésül koszorút küld.

Most azt vagyok bátor a t. háznak indítványozni; hogy a Kossuth Ferencz képviselő ur indítványának mellőzéssel, a ház határozza el és bizza meg elnökét, hogy kegyeletes érzületeinek kifejezésül személyesen tegyen le a koszorút a ház nevében az aradi szoborra. (Élénk helyeslés és éljenzés jobb felől és a közepen.) Azt hiszem t. ház, ez méltó kifejezése a ház érzületének. Azon keretek között mozog ezen határozat, amely kereteket megszab a t. ház kegyeletes érzületének kifejezésre juttatása. Kérem a t. házat, méltóztassanak ezt elfogadni és Kossuth Ferencz képviselő ur javaslatát mellőzni. — (Élénk helyeslés és éljenzés jobb felől és a közepen.)

Tóth János jegyző: T. ház! Kalmán!

Thaly Kálmán: T. ház! A kegyelet és fájdalom érzése, melyet a t. miniszterelnök ur az imént hangoztatott, valójában mindnyájunkat eltölt. az 50. évvel ezelőt lefolyt szomorú események fölött. Véghatetlenül sajnálatos is és megvetendő volna egy nemzetnél, hogy ha ilyen események emlékezte kegyelettel és fájdalommal nem töltene el bennünket. A magyarnak különben is, ha visszatekintünk múltjára, legalább akkor, mikor még teljesen önálló nemzet volt és maga rendelkezhetett cselekményei fölött, ösödöktől fogva e nagyjai iránt való kegyelet egyik legszebb erény volt. Bocsnatot kérek, ha azoknak a dicsőeknek emlékezetétől, akik ezeréves történetünk befejezése előtt 50 évvel martir halált szenvedtek, most állításom bebizonyítása végett egy pillanatra visszatérek az ezer év megkezdésére. A kegyelet érzete az ösök iránt már akkor meg volt nemzetünkben. Már Szent István, az ország első királya, imponáns módon legelőször nyilvánította halás kegyeletét nemzetének legdicsőbbje, a honalapító iránt.

— Azaz, hogy . . . Mily ügyetlenség; otthon feledtem a tárczámot!

Tetszik tudni, ha az ember látogatás előtt átöltözik, megesis az ilyesmi.

Valami dongó repdes nagy zajjal ide s tova a szobában, valószínűleg azért nem hallják a hölgyek, mit mondott Karika ur. De Karika ur férfi s hölgyek kedvéért szivesen hoz áldozatot is. Marad tehát. Különb is még csak 6 óra.

A zongoramester jön és a mama bocsnatot kér Karika urtól:

— Tetszik tudni, Iluska még kis leány; a mig férjhez nem megy, már csak taníttatjuk. Ugy-e, nem haragszik, ha zavarjuk?

— Oh dehogyan! Karika ur nem haragszik. Sőt ellenkezőleg; nagyon örül, ha része lehet ebben az élvezetben. Nincs bájosabb valami, mint a kezdők édes szárnypróbálgatása.

A zongoraleckének is vége van és a mama épp úgy kifáradt a gardirozásban, mint Iluska a skálázásban. Ezek a szűk ruhák is úgy szorítanak és olyan meleg van! Októberben valóságos abnormális.

Bizony! Karika ur is úgy hiszi.

— Ugy-e bár, nem veszi zokon Karika ur, ha kissé kényelembe tesszük magunkat? Így este, vacsora előtt az igazán üdülés!

Hát persze! Hogy veané zokon Karika ur! Csak tessék!

És a hölgyek eltűnnek a mellékszobában, mig Karika ur végiglapozza a velencei albumot, a képes levelezőlap albumot, az arekép albumot és végignézi a névjegytartóban a tavalyi ujévi gratulációkat. A szomszéd szobából időnként vidám nevetés hallatszik át, de Karika urat az nem zavarja. A csend sem,

mely aztán beáll s mely pedig határozottan hosszabb ideig tart, mint a nevetés.

Vacsorára terít a cseléd s a hölgyek még mindig nem mutatkoztak. Het órakor pedig már a Karika ur asztaltársasága is összegyűl. Végre bejő a mama, (tökéletes esti pongyolában) hogy rendben van-e a terítés? Mikor meg látja Karika urat ijedten sikolt fel:

— Szentséges Isten! Karika ur, önöl egészen megfélekedtünk.

Honka kisasszony is bejő és sajnálkozik Szegény Karika ur!

— De most már siessen vacsoráznai, szegény Karika ur, bizonyára erősen megéhezett!

— Oh dehogyan! Sohasem szoktam kilenc előtt vacsoráznai!

— De azt meg engedi, hogy mi asztalhoz ülünk?

— Kérem, kérem, kiváló örömmre szolgál, hogy ha addig is kodves társasugukat élvezhetem!

Felzolgálják a theát s Karika ur ennek kapcsán érdekes újdonságokat mond el a thea szállító karavánokról, mig nem Iluska kisasszony sétat indítványoz a fasorban. Oly szép az este és mily jól esik a mozgás vacsora után!

Karika ur örömmel kap az indítványo: — Milyen jó hogy éppen a fasorba méltóztatik! Arra van az én vendéglőm is, legalább odáig is elkísérhetem a hölgyeket!

III.

Lassu vis partot mos.

Sándorka igen csendes fiucska volt; az

Ö, a kiró
:erjesztés
buzgóság
hez mért
ket barbá
bár ily b
nem taga
szerző Á
ván? Öc
resztény
sinja fölé
első, mos
sek panó
ténynek,
hidai gyó
a Pannon
birtokaba
lékül és
ma is leg
hogy e b
lyunkat i
relte, hog
való terjé
az ösökr
első kere
gyelete
illetve a
emelte.

E s
végig huz
getvári Z
dát látun
vesztelő
nem elha
volt az, a
hős feje
martaléka
és így kü
Ismerjük
léirasát;
csiba tett
lottak, ag
Szönyön
a hős fej
mettél el
Nem
halljuk!
dát hozor
már a ke
nyilvánul
miként ny
getvári Z
hez meló

elemi isko
tó ur kim
is keveset
pedellus é
társai azé
tartották.
— Azzal
kéjét ism

— M
lesz. Ha
aki igen
volt.

Am
sőt meg b
hittek ne
mejd az e
partot mo

De S
és így ké
egyik nap
többiek s
abba a g
igen okos
politikát,
dést. De

jobban m
amerikája
volt kivih
áldozatául
tan kijeler
ságyrok e
süri, men
egykor na
Lassu viz

Egy
ott szerel

szájas jo

ned

ned

Ő, a kiről tuojuk, hogy a keresztyén vallás terjesztésében néha talán nagyon is tulmenő buzgóságot tanusított, az akkori kor szelleméhez mérten és a régi pogány vallási emlékeket barbar módoz megsemmisítette; mégis — bár ily buzgó volt is hitének terjesztésében — nem tagadta meg kegyeletét nagy őse a hon-szerző Árpád iránt. Mert mit tett Szent István? Örök dicsőség illeti érette. Az első keresztyén templomot, melyet építtetett, Árpád sírja fölé emelte az ő budai határban és az első, most is legnagyobb monostort, a benczések panonzhalmi monostorát, emlékeül ama ténynek, hogy a Pannonia meghódítása, a bán budai győzelmes csata után, Árpád vezérével a Pannon-hegyre lovagolt fel és onnan vette birtokába a tartományt, mondom, ennek emlékeül oda építette azon hegyre az országnak ma is legnagyobb monostorát. Látható tehát, hogy a buzgó vallásosságu férfit, első királyunkat is, a nemzeti kegyelet anyira vezérelte, hogy a keresztyénségnek tüzzel vassal való terjesztése mellett sem feledkezett meg az ősről, bár azok pogányok valának és az első keresztyén templomokat, zárdákat, kegyelele jeléül, a pogány Árpád sírja fölé, illetve a róla emlékeztetésekké vált helyekre emelte.

E szép vonas, a hálás kegyelet vonása végig húzódik egész történelmünkön. A szigetvári Zrinyi Miklós ésténél hasonló példát látunk. A mikor a hős, a kit a Győrni vesztéglő császári serog nem segített, hanem elhagyott veszni, elesett — a budai basa volt az, a ki nem akarta, hogy a halhatatlan hős feje hollóknak s más mezei madaraknak martaléka legyen. biborba, bársonyba tette és így küldte meg azt a magyar tábornak. Ismerjük a tábori fényes ünnepek tüzetes leírását; tudjuk, hogy Zrinyi fejét diszkocsiba tették, a tisztelő seregek sorfalat állítottak, ágyukkal lőttek, gyásmisét tartottak Szőnyön Komárom vidékén táborban, azután a hős fejét elküldvén a családnak, otthon tették el.

Nem akarok hosszas lenni (Halljuk! halljuk! a szélsőbaloldalon.) Csak a két példát hozom fel a törtételemből arról, hogy már a keresztyénség elején is, mi módon nyilvánult a kegyelet a honalapító iránt, és miként nyilvánul a kegyelet ama vitéz szigetvári Zrinyi Miklós iránt, a kinek emlékéhez méltó hősök vészettek el Aradon is.

elemi iskolában sem larmázott, mikor a tanító ur kiment az osztályból s a gimnáziumban is keveset beszélt, mikor órára csengettt a pedellus és a fiúk össze-vissza kiabáltak. A társai azért haragudtak is reá, alamuszinak tartották. „Lassu viz partot mos” mondták. — Azzal gyanusították, hogy ilyenkor a lezkejét ismételteti magában!

— Maglássátok, ez a fiu első eminens lesz. Ha azonban bizonykodott Hamar Gyuri, aki igen nyájas gyerek, de azért jó tanuló volt.

Am Sándorka nem volt első eminens sőt meg bukott. A pajtásai azonban nem hittek neki. Bizonyára csak komédiázik, majd az érettségén, meglássátok! Lassu viz partot mos.

De Sándorka az érettségén is megbukott és így kénytelen volt volentérnek beállani egyik napilaphoz. Ott is hallgatott, mikor a többiek szenvédeyesen vitakoztak s ezért abba a gyanuba keveredett, hogy igen okos igen okos ember, rábízták tehát a külföldi politikát, hogy inteze el a madagaskari kérdést. De Sándor úgy vélte a kérdést legjobban megldhatónak, hogy Magyarország amerikája. Madagaskar s minthogy ez nem volt kivihető elcsapták genialitását, melynek áldozatául esett, sőt a segédszerkesztő nyilatkozta, hogy Sándorka a legjobb újságírók egyik s csak azért nem bír érvényesülni, mert csendes természetű. De meglássák, egykor nagy neve lesz annak az embernek! Lassu viz partot mos.

Egy kifőzőbe járt Sándor ebédelni s ott szerelmes lett egy kifőző leányba, Val mi szájjas jogász-gyerek is udvarolt ugyan a

A t. miniszterelnök ur, megvagyok erről győződve, pártkülönbség nélkül az egész nemzet óhaját fejezte ki akkor, mikor fájdalmas és kegyeletos érzelmekről beszélt az 50 évvel ezelőtt történt iszonyatosságok gyászemléke alkalmából. Hivatkozott a t. miniszterelnök ur az aradi emlékszóbor lelepezésére, a mikor néhai nagyérdemű elvtársunk Helfy Ignác indítványára az akkori t. ház elhatározta, hogy koszorút küld ezen szóborra. Helfy Ignác akkor tudakozódott és a körülményeket tekintetbe vette, miután a kegyeletnek nagyobb, megfelelőbb méltutását elérni nem remélhette, mint a mit elért, ebbe is belenyugodott. Erre a tényre a t. miniszterelnök ur mint példára hivatkozott. Ugy veszem ki a t. miniszterelnök ur beszédéből, hogy azon fájdalomnak és kegyeletnek érzése mellett, melyet most halottunk szájából ama székéről — de nem is szólhatott egyebet, mint magyar ember — hogy tehát ezen érzelmeket most is csak egy koszorú által óhajta kifejezni, a melyet az elnök ur tenne le a az aradi szóbarra. És természetesen, és azok, kik velem egyet értenek beleegyezünk ebbe, mint a gyász egyik kifejezésébe; csakhogy itt van azután az eltérés közünk, hogy mi a kegyeletnek egyszerűen csak ennyi jelével nem bírnak megelégedni: mi a fájdalmat sokkal élénkebben érezzük a nagy mátyrok elvesztése felett ezen a felszázados gyászünnepen, hogysen a nemzetenek kegyeletét még egyéb módon is kifejezni ne óhajtánánk, különösen akkor, mikor azon férfi emléke iránt, a ki ellen ama dicsők küldöttek, nemrég a katonai kar a kegyeletnek olyan fényes ünnepeles jeleit adta. Hentzi értem, a kinek neve még sokszor fog kiseríteni ebben a t. remben, a kinek az emlékére akkora ünnepelet rendeztek augusztus 12-én. Micsoda szerény dolog ehez képest egy koszorucska a t. ház részéről az aradi vértanuk emlékére! Ha már a honvédséget kirendelték a budai ünnepről, sokkal méltóbb volna ugyanezt a honvédséget kivevényelni Aradra, az első honvédtábornok gyászünnepele. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.) Sőt a t. kormány és azon fájdalom és kegyelet jeléül, a melyet éppen e kormány feje oly helyesen hangsúlyozott, köteles volna legalább egy tag által képviselve jelen lenni ezen az ünnepen.

En egy eszmét vetek fel erre nézve és ezt röviden indokolom. Ugyanis én nagyon

leányunk, de Sándor diurnista kollégái, kik a parharczót figyelemmel kísérték, az ő győzelmét kétségtelennek tartották, bár ritkán szólt a leányhoz csak a nagy szemével bámult utána, mikor az este színházban ment a jogászszal.

— Nagy kujon ez a Sándor! — mondták ilyenkor. — Nem kell ot féltetni. Lassu viz partot mos!

De a lány egy szép este úgy ment el, hogy vissza sem jön többet és Sándor ketegbeesésében vidékre költözött, hol rövid idő alatt szintén az okos emberek társaságában lehetett hallgatója. A vidéki urak előszere-ttel politizáltak és Sándor ritkán hallatta a hangját. Sőt gyakran, mikor a vitakozás már igen szenvedélyessé vált, hirtelen felkelt az asztaltól és eltávozott, Ilyenkor az urak titokzatosan sugták össze:

— Most megszállta az iblit. Haza megy, dolgozik. Valami nagy politikai munka lesz; korszakalkotó.

Az aztalársaság elnöke jelentősen hunyorított a szemével:

— Azért mert ő nem szól róla, tudjuk mi azt! Ismerjük már az ilyesmit! Lassu viz partot mos!

Am mikor Sándor végre közrésztvét közepette meghlt és fiókját ünnepélyesen felnyitották, nem találtak benne semmi kéziratot. A helyi lap szerkesztője egy könyvet tü-rült ki szeméből és meghatottan mondta:

— Hihetőség elégette halála előtt! Minó kár! Pedig bizonyára korszakalkotó munka tett volna!

méltónak es illőnek tartnám, ha a t. kormány az aradi ünnepele a maga kebeléből báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter urat küldené ki. Indokolom, hogy miért őt. Báró Fejérváry egy fizzteleire méltó, báfor katona. — (Éljenezés jobbfelől.) — a ki a meztézességét a Mária-Terézia-rend elnyerésekor — hogy legfényesebb példáit említsen — az olasz harctéereken tündöklően bizonyította be. Ama tabornokok, a 6-an lesz 50 éve kivégeztettek, szintén ilyen vitéz katonák voltak, fényesen megmutatták száz csatában vitézségüket, kiverték a zsoldos osztrak armádiát Magyarország határából diadalra.

Hentaller Lajos: Ez épen a baj!

Thaly Kálmán: Ha méltóan akarunk az ő emlékének hódolni, helyes volna, hogy a kormány az ő legvitézebb tagját, a bátor katonát, báró Fejérváry Gézát küldje ki (Derültség.) hogy ama jeles bajársak előtt a legméltóbban ő fejezze ki fájalmát és kegyeletét. Ezzel ki lenne engesztelve. legalább részben, a Héntzi ünneppel megbántott nemzeti közérzület is, annál inkább, mert Fejérváry egyúttal honvédelmi miniszter és így nemcsak a vitéz katona és a kormány tagja, hanem a honvédség feje is hódolna a régi honvédek emlékezetének. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.) Ezt kellett elmondanom, mert én így érzek, forró kegyelettel és hálával a vértanuk emléke iránt. Ha a Hentzivel henczegők ama nagy parádét megtartották ama emlékére, aki a magyar alkotmányra letett esküjét megszegte akkor sokkal inkább tartoznak a kegyelet sokkal nagyobb jeleivel ama férfiak szent emlékezetének, kik a magyar alkotmányra letett esküjöknek váltak martirjaivá. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

De hát tudom, hogy más faktoral is kell bizonyos köröknek, pláne a kormányköröknek számolniok. En b. Bánffynak azt a tettet, hogy megbolygatta a Hentzi szóborot megdondolatlan könnyelmű lépésnek tartom. Mert inkább maradt volna az meg régi helyén, mig valami jóságos mennydörgös menykő bele nem vágott volna. (Nagy derültség) minthogy oda tétessék a hádapródiskola udvarára az ország csujára az ifjuságnak példányképeül, mint a hogy amiaz állítólag nagyon nobilis, okos és tapintatos beszédben, melyet Lobkovitz herczog tartott s amelyet a miniszterelnök ur ezen jelzőkkel illett, hangsúlyoztatott is, hogy tartja azt nagy tiszteletben, mint követendő mintaképet az ifjuság.

A katonai esküt kétféleképpen lehet magyarázni. Itt van a kezemben az 1849-ik október 10-iki száma az akkori hivatalos „Pester Zeitungnak”. Ebben az aradi vértanuk halálitélete közöltetik: „Vom kk. Kriegsgerichte von Arad, 6. okt. 1849. Miután elsőroltatnak a vértanuk: Kiss Ernő, Vécsey Károly, Aulich Lajos, Török Ignác, Lahner György, Schweidel József, Pöhlenberg Ernő, Nagy Sándor József, Knezics Károly, gr. Leinengen Westenburg Ernő, Dessewffy Arisztid, Damjanich Janos és Lázár Vilmos, a következő, valamenynyit összefoglaló megjegyzés olvasható: undingedenk ihr, bei ihrem Eintritte in die k. k. österreichische Armee geleisteten Eides — itt a katonai eskü — und rücksichtlich des Inuirirten Lázár, des bei seinem Dienstes-Austritte ausgesteuerten Reverses gegen das allerhöchste Kaiserhaus nie die Waffen zu führen, der gegen die Kaiserliche Autorität in Ungarn ausgebrochenen Empörung sich angeschlossen und in dem Rebellenheere gegen die k. k. Truppen gekämpft stb.” Téliat hivatkozunk azoknak katonai esküjére, melyet szokás szerint még akkor tettek le, midőn a hadseregbe beléptek, Lázárt pedig arra a ténnyre, melyet a hadseregből kiléptekor aláírt, hogy az osztrak császári ház ellen nem fog soha fegyvert.

Értem, hogy a katonai körök így fogván fel a katonai esküt, irtóznak az aradi tábornokok emlékének megünnepelésétől, mert nem a hősöket látják bennük, — bár ők is kénytelenek elismerni, hogy azok voltak — hanem az esküszegőket. De feledik, hogy ama vértanuk legnagyobb részt ide voltak vezényelve, a hadügyminiszter által, mint Aulich, Török Ignác stb., részben pedig már előbb itthon

voltak, s katonai rangjukról leköszönve éltek. Ezek 1848-ban felsőbb utasításra esküt tettek a magyar alkotmányra, úgy a mint letette ezen esküt Hentzi is, mikor Péterváradon átvette a parancsnokságot. Hát már most melyik eskü az irányadó? Mindenesetre az utóbbi, mely sokkal újabb volt, s a melyet szintén felsőbb rendelkezésre tettek le. A menekült tábornokok között volt egy Stein nevű, a ki később, mint török basa halt el, a ki Bessen volt haderősítési igazgatója és Török Ignác mellett a legtanultabb hadmérnök volt a hadseregben. Német születésű ember vala, sőt azt lehet mondani, magyar gyűlölő. Legáltalában a többnyire ujonczokból, tanulatlan elemekből álló erdélyi magyar seregről ez a nagyon pedans, megrögzött reguláris katona sokszor szinte megvető nyilatkozatokat tett. S mikor figyelmeztették, hogy akkor tehát miért harcol velük, élükön? Azt felelte: Kötelességem velük szolgálni s véretem és életemet is feláldozni, mert esküt tettem a magyar alkotmányra. — Pedig ő egykor katonai tanár volt, az olmtúzi katonai akadémiában, tehát jól tudta, hogy melyik eskü kötelezi őt, az a régi-e, melyet az osztrák katonaságnál tett valaha, vagy ez az új, melyet a magyar alkotmányra 1848-ban tett le. S ezért híven véretemet ontotta a magyar ügyért, noha ezzel az ügygel vagy legalább annak számos tényezőjével egy cseppet sem rokonszenvezett. De fájdalom a hadseregben, melynek érülete és gondolkozása mostanában reográd irányban halad, a főtisztikart és vezetőörököt értem, — nem tekintik azt, hogy ez azóta néphadsereggé vált az általános hadkötelezettség behozatala következtében; — folytonosan a régi zsoldos hadsereg szelleme kísért ott és ujul föl hátramenő irányban, jelenleg inkább, mint valaha. Minthogy ily szellemet táplál a főtisztikar, előttük azért oly bünsők az aradi véretek, mert ők katonai esküjüket megszegték; de viszont a magyar alkotmányra letett esküjük megszegését talán érdemnek tekintenek ugyanez urak, úgy a mint Hentzinél, ellenben a régi katonai eskü megszegését oly megbocsáthatatlan bűnnek tartják és főleg ezért íteltettek halálra ama hősök.

Fajdalom, nálunk a katonaság az államba külön állam s a magyar kormánynak nincs elég hatalma arra, hogy a nemzetet bántó ünnepeket, mint a milyennek a nyáron tanui voltunk letiltsa, nincs arra sem elég hatalma, hogy egyetlenegy honvédszázadot oda vezényeltesse Aradra, hogy ez zászlóját ama hős vértanuk emléke előtt meghajtsa. — Hanem ha így meghajlunk: nem is lesz soha hatalmunk. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Az én elvem az, hogy azokat a bizonyos köröket, melyek látatlanul dolgoznak s melyeknek befolyását láttuk pl. a Hentzi-ünnepeknél, engedékenységkel, nagylelkűséggel, feledéssel soha le nem kenyeresszük. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Azt mondták, ne lebbentsük fel a fátyolt a múltakról. Nem mi lebbentettük fel, hanem ők rántották le kíméletlenül azt! (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) sőt kegyetlenül büntették meg a vitéz generálist, báró Fejerváryt is. — Ő ugyanis azt mondotta a lefolyt parlamenti viharos napokban, hogy Krieghammer hadügyminiszter ur ama kommentarját, melyet ő Felsege egyszerű stílusú elhatározásához csatolt tapintatosabban fogalmaztatta volna. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Ezért a szóért kellett meglakolni báró Fejerváry Géának. Meg is lakolt, mert Krieghammer meg mutatta neki, hogy a honvédségnek is oda kellett menni (parancsnokával együtt és tisztelegnie s meghajtania zászlóját az áruló Hentzi emléke előtt. E lealázó tennyel mutatta meg Krieghammer ur a maga nagy omnipotens hatalmát báró Fejerváry Géza felett is. Most tehát azzal engesztelhetné ki báró Fejerváry a nemzeti közvéleményt, ha ő küldetné ki magát Aradra és ő, a vitéz katona, hódolna a vitéz katonák emlékének. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Azt tartanám én a legszébb elégtételnek, ha ő mint honvédszázados és tábornok az ottani zászlóaljával kivonulna diszsortüzadásra és a honvedzászlónak ama dicső vér-

tanuk emléke előtt való meghajtására. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Sokat lehetne még mondanom, de megvallom, annyira elfogott egyrészt a fájdalom súlyosdásuk fölött s más részről a kegyelet érzele, hogy ebben a pillanatban ezen szomorú tárgyról hosszabban beszélni alig tudnék. Egyszerűen kijelentem tehát, hogy a miniszterelnök ur indítványán kívül elfogadom és kérem elfogadni Kossuth Ferencz t. elnököm és barátomnak a kegyelelnök több és magasabb nemű jeleit indítványozó beadványát, a mely nemesak egyszerű koszoru küldését, de az ország képviselőháza kegyeletét a vértanuk emléke előtt egyébképpen is nyilvánítani czélozza. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Thaly nagy hatású felszólalása után a néppárt nevében Molnár János esatlakozást jelentette ki a miniszterelnök javaslafához.

A következő szónok Polónyi Géza volt, ki nem akarja az aradi ünnepeket összeegyeztetni a Hentzi-kérdéssel, Ha a Hentzi-szobrot akár a földszínel tették volna egyenlővé. Aradra akkor is el kellene mennie az egész nemzetnek és így a kormánynak is. Szívesen konstatalja, hogy a miniszterelnök javaslata baladást jelent a multal szemben: helyesli azt is, hogy Szell nem indokolja bővebben javaslatát, de ha az indokolás mellőzése csak hiperlojalitásból történt volna, akkor egyenesen követelné a megokolást, mert nem szabad a nemzet és király iránti illojalitás között különbséget tenni.

Utána Kossuth Ferencz szólalt fel. Ő is konstatalta a miniszterelnök javaslatában reitő baladást, de azt nem elegendőnek tartja akkor, a midőn a nemzet vértanui iránt kegyelet röviden: hazafias kötelesség. Főleg azt sajnálja, hogy a mai honvédség nem tekint magát a 48-as honvédség utódjának.

Madarász József nagyon helyesen arra figyelmeztette a Hazat, hogy az aradi vértanukhoz hasonló kegyeletet érdemelnek a nemzetből, mint Batthyányi Lajos gróf és az 1849-es törvényhozás többi vértanui, kik épp úgy ontottak véruket a hazáért, mint az aradi Golgotha hősei.

A vita utolsó szónoka volt Visontai Soma volt, ki arra utalt, hogy Magyarország mint szabad állam nem köteles a megszárt tartományok fegyelmét magán türi és nem volna szabad megengedni, hogy csak kötött marsrutával induljon meg, mikor kegyeletének imponzáns módon akar kifejezést adni.

Ezzel a vita be volt fejezve. A Ház tulnyomá többsége a miniszterelnöknek javaslatát tette magáévá. Feltűnt hogy a kormányparti padokról Bíró Lajos Kossuth Ferencz indítványára szavazott.

A Ház jövő hétfőig nem tart ülést és így október hatodikán zárva maradnak kapui.

KÜLFÖLD.

Transzvál.

Transzválból érkező hírek egyező jelentése szerint ma vagy holnap várják a matáli határon az első lövés elődördülését, a mely a háborút jelenti. Minké: fel lázas sietséggel küldi csapatait a natáli határra, a hol az első döntő ükzet lesz. Legds, a dél-afrika köztársaság amszterdami követé bejelentette, mint egy felhivatalos tavitat hirül hozza a németalföldi kormánynak, hogy Transzvál nem varja be Anglia hadizenetét, hanem Joubert tábornok még a hétfolyamán megfogja kezdeni az ellenségeskedést. Oranje szabad állam nyolczezer főnyi katonaságot küldött segítségére Transzválnak s Joubert, ugy látszik, csak a segítség megerkezését várja. Érthető, hogy a burok nem akarják bevarni, mig Anglia megizeni, mert Anglia Dél-amerikába küldött csapatai még nem érkeztek meg miud. Vannak tavitatok, a melyek azt jelentik, hogy ha a burok most megkezdik az ellenségeskedést s reményük lehet a győzelemre.

Döntő győzelem ez semmi esetre nem lesz. Az angol tüzérség javarésze, a dum-dum

ágyukkal csak most van uton a transzváli határ felé s a háboru új fordulatot vesz, ha majd az ágyuk is beleszólnak a harci larmába. Londonból érkeznek bizonyos tavitatok, a melyek azt jelentik, hogy a hadi állapot proklamálása mellett is van remény arra, hogy a békét meg lehet óvni, még mielőtt az első ágyuövés eldördülne. Egyáltalában nem valószínű ez a feltevés s csak azt mutatja hogy Anglia szeretné néhány nappal elodázni a háboru kitörését. A burok azonban, a kik már teljesen fölkészültek a harczra, nem várnak tovább s a háboru kitörése tényleg csak napok kérdése.

Táviratok.

A francia összeesküvők pöre.

Páris, okt. 4. Az állami törvényszék elhalasztotta a rojalista csoportból való vádlottak kihallgatását, mert a védelem azt kívánta, hogy előbb az összes iratokat közöljék vele.

Színház.

Gésák.

— Sárosi Paula Molly-ja. —

Az a distingvált publikum, amely tegnap este Sidney Jones bájos operettejét végig hallgatta, meglepetve konstatalta, hogy színházunk subrettje Sárosi Paula ugyancsak rohamosan hódítja meg a debreczeni közönséget.

Tegnap esti Mollyja legalább azt a meggyőződést érlelte meg beunünk, hogy neki már pozíciója van a debreczeni szinpadon s csak kis idő kérdése, hogy ezt a pozíciót művészetével megdönthetetlené tegye. Molly Seamor vagy ha jobban tetszik a pajzán Polly szerepét mintha csak neki irtak volna, olyan édes könnyedséggel, — bájjal enekelte és tánczolta végig. A közönség fokozatosan melegedett fel, a harmadik felvonásban már ovაციókban részesítette Sárosi Paulát.

Az előadás különben a régi jó volt. Kállay Lujzát Mimoza szerepében láttuk viszont, a közönség elhalmozta szeretetének jeleivel egész este.

Kedvencz primadonnánk igazán művészi éneket és játékokat nyújtott. A második felvonás nagy áriája után perczekig tartó taps zugott fel. — Az est sikerében neki van oroszlan része.

Ferenczy kitűnő Fairfax volt. Sziklay Vuncsija szinte páratlan a magyar szinpadokon. Kupléit zajosan tapsolták. Fenyéri egyik legjobb szerepével, Imári márkival érdemelte meg azt azt elismerést, melyben egész estén at bő része volt.

A darabot telt ház nézte végig.

(s.)

Színházi műsor.

Szerdán október 4-én bérlet 3-ik sz. «C»: »A Gynrkovics lányok.« Bohózatos életkép 4 szakaszban. Irta Herczeg Ferencz.

Csütörtökön, október 5-én bérlet 4. sz. »A«: Parasztbeesület. Opera 1 felvonásban. Bódy Ella első fellepte, Zenéjét szerzette Mascagni Péter. Ezt megelőzi, mint ujdonság Robinzonok. Vigjáték egy felvonásban. Irta: Makai Emil.

Pénteken, október 6-án, az aradi vértanuk halálának gyásznapján, bérlet 5-ik szám »B«, másodsor: Két szerelem.

Szombaton, október 7-én bérlet 6. sz. »C.« A király hazasodik. Történeti vigjáték 3 felvonásban. Irta: Tóth Kálmán.

Vasárnap, október 8-án két előadás; délután 3 órakor Lumpáczius Vagabandusz vagy a három jómadár. Tündéries bohózat 3 felvonásban; esté 7¹/₂ órakor bérletszönetben, ujdonságnál először: Egyptom gyöngye. Bohózatos operette 3 felvonásban. Irta: Heltai Jenő. Zenéjét szerzette Forray Miklós.

Hétfőn, október 9-én »B« bérletben Egyptom gyöngye. Irta: Heltai Jenő. Zenéjét szerzette Forray Miklós.

Ke
Egyptom
Sze
Egyptom

Eg
sarnap é
színház
»Egyptom
Magyar
mutatja
kiállítás
Színház
s a kosz
Szigeten
tében zs
s hasonló
sikert ar

Feledje
Szivete
Stréber
Mit né
Bánját
Bolond
Boritsá
Nyomo

De lesz
Lesz m
Hallunk
A vért
Lesz m
A bünt
És büs
A tizen

születeket
már a vá
az a felh
az ifjuság
intézett.
csatlakoz
sághoz.

Az
Szepes
Mór jegy
dultak el
volt, mid
viharvert
vonultak.

utánna a
Aradra. I
legnagyobb
szakaszr
sen utazh

A m
aradi vér
minden é
órákor is
kath. ter
gyászlobo
öltöztetik
ravatal k
növendék
segédlet
pök-plébá
tájai és
— A vé
katholiku

Kedden, október 10-én »B« berletben
Egyptom gyöngye.

Szerdán, október 11-én »C« berletben
Egyptom gyöngye.

Egyptom gyöngye. A hét végén, vasárnap érdekes premier lesz a debreczeni színházban. Forray Miklós és Heltai Jenő »Egyptom gyöngye« cz. operettjét, mely a Magyar színházok állandó műsor darabja, mutatja be a társulat. — Komjáthy a darab kiállítására nagy gondot fordít. A Magyar Színház díszletei után új díszleteket készített s a kosztümök is újak lesznek. — Az operett Szigeten a társulat ott időzésének utolsó hetében zsufolt ház előtt két izben került színre s hasonlóké, mint a fővárosban, ott is zajos sikert aratott.

H I R E K.

Feledjétek! . . .

Feledjétek, hisz jól tudtok feledni,
Szivetekben már nem gyul lang soha,
Streberkedő, nyomorult gyászmagyarkák
Mit néktek az aradi Golgotha? . . .
Bánjátok is, hogy az a tizenhárom
Bolondul, balgán, könnyen elveszett? . . .
Borítsátok, borítsátok a fátyolt,
Nyomorult módra csak feledjétek! . . .

De lesz még itt a bosszu órájáig,
Lesz még itt szív, mely sohasem feled,
Hallunk mi még, hallunk zsoldos nyöszörgést,
A vértanuknak sírhelye felett.
Lesz még itt ünnep, melynek órájában,
A büntető Igazság karja ver —
És büszkén tüzzük azt a híres fátyolt
A tizenhármak oszlopára fel.

—di.

Oktober 6.

A főiskolai ifjuság most teszi meg az utolsó kézüléteket a holnaputáni gyászünnepre. Holnap már a város minden részén ki lesz ragasztva az a felhívás, melyet az ünnepély tárgyában az ifjuság Debreczen városának polgárságához intézett. Hisszük, hogy Debreczen városa csatlakozik szíves-lelekkel a kegyeletes ifjusághoz.

Az 1848—9-es debreczeni öreg honvédek Szepessy Gusztáv elnöklete és Bartha Mór jegyző vezetése alatt ma délben indultak el Szajol felé Aradra. Megható látvány volt, midőn az agg vitézek foszlányokká tépett, viharvert halálfejes zászlójok alatt a vasúthoz vonultak. Elől ment a 13 egyenruhás honvéd, utánna a többiek. Összesen 25-en indultak Aradra. B o c z á n Esemér állomás főnök a legnagyobb előzékenységgel gondoskodott külön szakaszról, s így az agg honvédek kényelmesen utazhatnak Aradig.

A magyar nemzet nagy gyásznapiján, az aradi vértanuk halálának évfordulóján, mint minden évben úgy pénteken délelőtt kilencz órakor is nagy gyászsistentisztelet lesz a róm. kath. templomban. A templomra kitűzik a gyászlobogókat, a templomot gyászpompába öltöztetik, az oltár előtt ravatalt állítanak s a ravatal közelében a róm. kath. iskolák összes növendékeit állítják fel. A gyászmisért nagy segédlet mellett dr. Wolafka Nándor vál. püspök-plébános tartja és az alatt a dalegylet tagjai és az egyházi énekkar tagjai énekelnek. — A vértanuk halálának évfordulóján a katolikus iskolákban nem tartanak előadást.

»Az aradi tizenhárom vértanú szomorú emlékü halálának 50 éves évfordulója alkalmából f. év október 6-án este fel 9 órakor a »Debreczeni keresk. ifjak ököpézó egy-sülete« az egyesület helyiségében tartandó gyász-ünnepélyre tisztelettel meghívja a szakművelő bizottság. Debreczen, 1899 szept. 28. Műsor. 1. Szavaltat: »Két zene« Neu Ferencz. Schön Arthur ur. 2. Alkalmi felolvasás: Szabadságharcz történeti részlet. Stern Bertalan ur. A vértanuk iránti hazafias kegyelelünk lerovása végett kérjük egyesületi tagjainkat mentől számosabban megjelenni szíveskedjenek. Vendégeket is szívesen látunk.»

Debreczen város koszorúja az aradi vértanuk szobrán. Az okt. 6-iki aradi gyásznapi félszázados évfordulójára, Debreczen város törvényhatósága mint már említettük, Komlóssy Arthur főjegyző polgármester-helyettes és Vecsey Imre tanácsnok tb. főjegyzőt küldötte ki képviselőül a gyászünnepélyre. A város küldöttei a holnap reggeli gyorsvonattal utaznak el Aradra s magukkal viszik a törvényhatóság szép babér koszorúját, melynek közepéből két pálmalevél közt a végzetes 13-as szám emelkedik ki apró levelekből alkotva, mely mű Heykal Ede fűvészkerti főkertész működtetését dicséri. A koszoru ma délután 6 óráig Zádor Lajos dívatkereskedése kirakatában látható. A rája helyezett szalag egyik ága az ország színeit viseli, a mási a városét. Arany és ezüst felírással ez olvasható róla: Az aradi vértanuk emlékének Debreczen sz. kir. város törvényhatósága 1849 okt. 6. — 1899 okt. 6.

Emlékünnepély. Az Andaházy Szilágyi intézet növendékei, hálájuknak s kegyeletüknek külső kifejezésül szeretve tisztelt gondnokukkal, nt. Csiky Lajos akad. igazgató úrral s nevelőjükkel a feledhetlen emlékü, kegyes alapító halálának 55-dik évfordulóján f. hó 2-án d. u. 5 órakor a hatvan-utcai temetőben fölkeresték s megkoszorúzták az intézet alapítójának sírját. A léleknek e külsőleg egyszerű, magasztos ünnepén az intézeti növendékek közül Nagy Albert 6. o. tan. intézett növendék társaihoz néhány buzdító szót, majd Simon Imre intézeti nevelő figyelmeztette rövid beszédben a növendékeket arra, hogy hálájuknak mi módon adjanak külső kifejezést, végül Nt. Csiky Lajos gondnok ur intézte s buzdította gyönyörű szavakban a növendéket, hogy ama nagy jótéteményre, — melyben egy egész egyházkerület részesíti őket, úgy szorgalmuk, mint magaviseletük által magokat méltóbbá kell tenniök. Az ünnepély ezzel véget érven, nagyf. Csiky Lajos gondnok ur vezetése alatt gazdag érzelmekkel tért haza az intézeti ifjuság.

Szabolcska Mihály az eperjesi Szachényi-körben. Szabolcska Mihály az eperjesi Szachényi-kör egyik vezértisztségviselőjének megígérte, hogy a kört a jelen évad alatt meg fogja látogatni, s egyik házi: estélyén költeményeiből fel fog olvasni.

Élelmes mészáros. A rendőrfőkapitánysághoz érdekes feljelentés érkezett ma. Eg vagyonos mészarost panasznak be, ki üzletében már hetek óta romlott húst árul. A főkapitány vizsgálatot indított az ügyben. A vizsgálat kiderítette, hogy N. J. esapó-utcai mészárosnál körül-belül 50 kilo romlott marhahús volt, a melyen az élelmes husáruoló tul akart adni.

Egyenesen azt a megbízást adta segédének, hogy a nagy mennyiségű, immár használhatlanná való húst úgy adja el, a hogy tudja. A jelentés kiemeli, hogy mikor a vendőség N. J. ur által forgalomba hozott romlott húst le akarta foglalni, még ő gorombászkodott.

A főkapitány iatézkedett, hogy N. J. a legszigorubb büntetésben részesüljön. — Ez annyival inkább helyes, mert a nagyközönség ellenkező esetben nincs megvédelmezve egyes mészáros hasonlóságból eredő vétke ellen.

Dr. Király Péter, lapunk munkatársa Szent-Anna u. 5. sz. alatt (Gondy féle ház) ügyvédi irodáját megnyitotta.

Elgázolt lovak. V.-Pércs és Debreczen között ma hajnalban két gazdtalan ló kőborgott a vasuti sineken. A környéken nem volt senki, így a lovak észrevétlenül feküdtek le a vasuti sinekre. Nem sokkal ezután robogott arra V.-Pércs felől a hajnali vonat. Az alvó lovak nem hallották a vonat zakatolását, ember pedig nem volt közelben, hogy lehajtsa őket a sínről, így azután a mozdony ketté vágta miód a kettőt. Lehet, hogy valamelyik szegény fuvaros siratja meg e miatt gondatlanságát!

Nyilatkozat. A Kisfaludy-Társaság ismert Gyulay-botrányában Beöthy Zsolt a következő nyilatkozatot adta ki:

Néhány lapnak azon közleményeire vonatkozólag, melyek a Kisfaludy-társaság ügyeit illetik, annak a határozott nyilatkozatomnak szives közlését kérem, hogy nevemnek a jelen helyzettel s ennek hármily fejleményeivel kapcsolatba hozatalát, bármily jelölés révén, nem engedhetem.

Budapest, 1898. okt. 3.

Beöthy Zsolt s. k.

Betörés. Vakmerő betörést követtek el eddig ismeretlen tettesek az éjjel. A r o n Jenő n.-hatvan-utcai üzletébe törték be. Felfeszítették az üzlet vasajáját s a fejtört pénztárból ellopák a benne levő 7 frt készpénzt. A megejtett vizsgálat még több hiányt is konstatait. A rendőrség nyomozza a vakmerő betörőket.

A selmeczbélábányai honvédelemék leleplezése tudvalevőleg f. hó 8-án fog megtörténni. Ezen ünnepségre a városi tanács f. évi okt. hó 2-án tartott üléséből a derék bányaváros szives meghívása folytan törvényhatóságunk képviselőiben Király Gyula tanácsnok és Acél Géza főmérnök urakat kiküldötte, megbízván őket, hogy Debreczen sz. kir. város közönsége nevében helyezzenek koszorut az emlékszoborra. Közelről érdekel bennünket ez a lélekemelő ünnepély, mert a jó érzelmű, a nemzeti ideálokért lelkesedni tudó bányaváros hazafias áldozatkészségének fil-léréiből felállított honvédszobor városunk polgára, a már szép hirnévre emelkedett Tóth András szobrászunk sikerült alkotása, ki: öbb értékes szobrászati művel gazdagította eddig-elé is úgy otthonát, mint a vidék több városát és ez a legújabb alkotása is méltóan sorakozik sikerült művei mellé s biztosítja számára a közelismerést.

Simándi pap-lak ereklyéje. Ertesünk-re esett, hogy a simándi római katolikus paplakkbn érdekes 48-as erklyét őriznek. Azaz nem is annyira őriznek mint inkább használnak ma is: a plébánia hivatal íróasztala melynek történelmi nevezetessége van. Mikor Rüdiger tábornok 1849. augusztusban Világos felé közeledett, hadtestének egy része Simádon volt elszállásolva s ott volt a torzskar is. Az akkori plébánost: Major Ferenczet küldték a parókiából s a plébánia hivatalban volt a hadtest irodája. A még most is meglévő asztalt használta Rüdiger a világosi fegyverletéj alkalmával Görgeivel folytatott tárgyalásoknál. Ennek az oształynak aradi ereklyemuzeumban volna a helye és bár egyházi vagyon, azt hissük, hogy nem sok fáradságba kerü a megszerzése, ha az illetékes körök érintkezésbe lépének Pallanida János simándi plébánossal.

Uj regényünk. Lapunk egyik legközelebbi számában kezdjük meg Sudermann a n n Herman, a nagy regényíró egyik rendkívül érdekes irodalmi becsü regényét. A regény czime:

Miről regél a malom.

Sudermann e munkáját nagy áldozatokkal tudtuk megszerezni, hissük, hogy olvasóink ez áldozatot méltányolni fogják.

Sudermann regényének befejezése után rögtön megkezdjük

Erdélyi Gyulának

a magyar írói gárda izmos tehetségű tagjának szép eredeti regényét, melyet lapunk számára irt.

* **Halottak napján.** A kerepesi temető igazgatója 1300 forint költséget kért ma a tanácstól, hogy a halottak napján Batthányi Lajos grafnak, Klapka Györgynek, Kossuth Lajosnak, Deák Ferencnek, Rókf Szilárdnak, Szilágyi Istvánnak és Kammermayer Károly sírját földszíthesse.

* **Színház után.** A Dréher sörcsarnok „Télikert” éttermében választékos, friss vacsora, Korona sör (a la pilzeni) folyton csapoltva. Hetenként háromszor zene. A nagyérdemű közönséget zivizesen látja Márkus Jenő.

* **Nagyot hallás.** Egy gazdag hölgy, aki a nagyot hallás és fülzugástól O. Nicholson művészi füldobja által meggyógyult, annak — illetve intézetének — 20.000 márkát ajándékozott, hogy ezen pénzből olyan süketek és nagyot hallók, a kiknek nem engedik anyagi viszonyaik, hogy a füldobot beszerezhessék, ingyen láttassanak el. Levelek czimzandók: „Institut E. W. Nicholson «Longcatt» Gunnersburg, London, W. England.»

Levél a szerkesztőhöz.

A nemes városnak a r. kath. egyház segélyezése ügyében kelt feltételes határozatához epilogus szolgáló levelet vettem:

„T. Szerkesztő Ur!

Az emberi kebel legszebb gyémántja az emberszeretet. A szeretet olyan, mint a gyógyó nap, mely növel, fejleszt és éltet mindent. Ott, hol szeretet nincs, pusztaság, rideg, kopár az élet s nem tenyész ott semmi, a szeretet pedig virágos kertté varázsolja az életet. Isten a nagylelkűséget azért öntötte a hatalmasok szívébe, hogy jót cselekedvén a szegény szűkölködővel, a tisztelet és közbecsülést szerezzék meg ezuttal maguknak. Van egy hatalom, a jótékonyosság, ez mennyi harmat, mely éltető, feltámasztja és viragoztatja a társadalmat, azon keresztényi elv alapján: „az erősebb a gyengét támogassa”, mert mindenki annyit ér, a mennyi jót tesz, jót tenni mással egyeseknek is erkölcsi kötelesség, testületeknek pedig ez elől kitérni nem szabad.

Mély megilletődéssel olvastam a „Debreczen” szept. 28-iki közgyűlés tárgysorozatában a munkácsi püspökség kérvényére hozott ama határozatot, miszerint a Debreczenben felállítandó g. kath. helyi s. lelkészet javadalmazására kért 500 forint évi segély megadatását akkor, midőn a magyar liturgia életbe lép, és ha külön püspökség felállítatik. Ez talán annyit tesz? Elnapoltatok a segély megadást — ad graecas Calendás! E határozat olvasásakor eszembe jutott egy megtörtént esemény. Egy közeli városban templomépítés történt néhány évvel ezelőtt s a hívekre 200%-egyházi adó esvén, egy iparos évről-évre halasztotta annak lefizetését s a midőn az előjáróság által tartozásának lefizetésére felhívott, következő terminust tűzte ki magának: Két rájáratlan fizetem — ugymond — tartozásomat, egyiket ha meghalok, másikat majd ha feltámadok. Ilyen terminust tűzött a képviselő is. Méltánylom a célt, de — mondhatná valaki — ürügynek is pompásul beválhat a kérelem elutasítására.

És ha az ember a városi közgyűlés határozatait nézi, olyan szembeütőleg veszi észre, hogy míg ott a képviselőt minden egyházzal szemben kötelességszerűen, mondhatni lovasgiasan jár el, az ág. ev. és izraelitáknak megadván az évi szokott segélyt! Nagyon helyesen van, ugy kell, segíteni kell az egyházakat, mert ez bő-egesen meghozza kamatait a társadalom részére, de annál megfoghatatlanabbnak tűnik fel előttem, hogy a g. kath. hívek kérelmét elvetette a város, illetőleg olyan feltételhez kötötte, melyet azok nem teljesíthetnek soha, nem áll módjukban — nem tőlük függ — de még püspököknek a hatáskörét is túllépi — egyedül a kath. egyház feje, a pápa intézkedhetik e tárgyban jogkörvényesen, a melyet hosszú, küzdelmes munka után régóta kérelmeznek — mint igaz magyarok — úgy a g. kath. hívek, mint Fircák Gy. püspök is. És ime a képviselő, nem tekintve a buzgó törekvésre, nem tekintve a hazafias buzgalom

támogatására, nem a nehéz körülményekre, épen semmit sem segített a hazafias buzgalmu g. k. hívek szorult helyzetén, a formának feláldozta a lényegét! Igen Uraim, a lényegét, mert a miért elvonatott a kért segély, az meg van! Mert mi g. katolikusok — dacára a tilalomnak — magyarul imádkozunk, magyar szertartást hallgatunk, szívből-lelkekben mindig magyarok maradunk s kijelentjük ország-világ előtt, hogy mi egy hajszállal sem vagyunk alábbvaló magyarok, mint bármely vastag nyaku . . . sőt mi dolgozunk is a magyarságért, sőt ha kell, szenvedünk is, épen ezért nehezen esik a t. képviselőt azon kitérő határozata, hogy majd csak akkor nyerünk néhány fillér segélyt a városból, ha a magyar nyelv engedélyezve lesz. Milyen tul vagyunk, behoztuk magunk a magyar nyelvet. Mire való hát az a bizalmatlanság? Tehát most is kérdéses még a mi hazafiságunk? Csak előre kell tekinteni egy kicsit, mindenki meggyőződhetik arról, miszerint a g. kath. magyarok csak olyan jó hazafiak, mint bárki más! És ha tudnánk azt, hogy testünkben csak egy izny is van, mely nem a drága magyar hazá boldogságáért működik, kivágnánk azt abból! Ezért fáj, hogy nem segítették. A kérelmező püspök hazafisága kifogástalan, helyzetét tekintve, mintakép lehet, szívből-lelkekben teljesen correct magyar, ez ügyben kifejtett tényei is ezt mutatják. A papától lejött s a magyar liturgiát betöltő rendelet kétszer vissza küldte, hogy az végre nem hajtható. A magyar papok ellen a kánon per megindítását elrendelő rendelet iroda iróasztala fiókjában hever, védi papjait és híveit és kijelentéseket tesznek, hogy a magyar nyelv teljesen jogosult és ezen irányban buzgóan működik, mint értesültem, szándékozik személyesen Rómába menni és informálni a papát és kérni tőle a magyar nyelv elismerését, de a nagy dolgok sok időt igényelnek és fejlesztani kell! Ezen határozat a Debreczenben élő 1600—1800. legtöbbször szegény munkásokból álló egyének türhellen helyzetén nem segít semmit, továbbra is maradnak oktató lelkészek nélkül, ha pedig — mint a többi felekezeteket — ezt is segítette volna a város, végtelen sok bajtól mentette volna meg a g. k. szegényeket, pedig a városnak mint erkölcsi testületnek, egyenlő mértékkel kell mérni minden felekezetnek, főleg ha nem szolgálnak rá az el-lenkezőre! Ezt pedig a magyar g. kath. hívek nem teszik soha!! Több bizalmat és pártfogást kérünk t. város atyák!!

Debreczen, 1899. okt. 4.

Egy magyar g. katolikus.

Tudomány, irodalom, művészet.

A regény műfaja.

Irtá és felolvasta Csengery Gusztáv, az eperjesi közös — ev. és r. kath. — tanári körben.

(Folytatás).

Tehát mind a két regényben ugyanazon szabályok szerint dolgozunk, de a tárgy természetese és az író célja különböző. Az egyikből ugynevezett szenzációs regény, a másikból jellemregény lesz és az elnevezés épen oly rosszul van alkalmazva az egyikre, mint a másikra; mert amaz is épen olyan jellemregény, mint emez szenzációs, mert a szenzációt nem a nagy mesé képezi, hanem a hatás.

A helyes elnevezés: eposzi regény és drámai regény. Egyik épen olyan jogosult, mint a másik, tehát határtalan elfogultság és a dolog természetének nem ismerése kell ahhoz, hogy az egyiket válfajta a másiknak rovására kedvezőbben ítéljük meg, sőt mi több, egyedül jogosnak tekintjük.

Honnan származott ez az egyoldalú fel fogás a kritikusoknál? Egyrészt az irodalomnak abból a divatos áramlatából, mely szeretet bonczolni, kutatni, lélektani problémákat fejtegetni; másrészt azonban azokból a halatlan, botrányos visszaélésekből, melyeket az eposzi regények válfajánál az üzleti regénygyártók elkövetnek.

Ezek a visszaélések rossz hírbe hozzák az eposzi regény válfaját, mert a pusztán lélektani konfliktus alapján keletkezett drámai regénynél ez a visszaélés ki van zárva, ilyen regényt csak hivatott író csinálhat, míg az eposzi regény-körében a mese bonyodalom gyári módra is készülhet; de természetesen hiányzani fog belőle a lélek.

Annál fontosabb, hogy a gyártmányt a mester művétől megtudjuk különböztetni.

De már az eddig elmondottak alapján sem lesz az nehéz. Tegyük még könnyebbé, még világosabbá.

A hivatott mesternek mindig van valami magasabb eszméje, a mit művében megakar valósítani, vagy helyesebben megakar eleveníteni a való életben, a társadalomban mozgó bizonyos egyének életében.

A regény-théma valami alapeszmén nyugszik. E nélkül jó mester nem ír soha. Eszme nélkül czéltalan az; csupán azért, hogy mulattató szórakozást nyújtson, csak a gyári író-üzérek irnak. Kell, hogy az író valami gondolat, valami eszme-lelkesítse.

A mely munkának tehát nincs egy vezéreszméje, csak szellemtelen kalandok bonyolulmából áll, a legvilágosabban elárulja a gyártmányt.

Maga a tárgyválasztás is rögtön elárulja az író. Valaki például egy rablót választ hősül, hogy annak furfangosan kiesztelt kalandjaival izgassa képzeletünket. Az ilyen munkát egyenesen a tűzbe kell vetni, mert ilyen műnek nincs se eszme, se erkölcsi tartalma.

De a tárgyválasztásnál nemcsak az jön tekintetbe, hogy m é l t ő e a tárgy egy tiszteséges tró tollára, hanem az is, hogy a tárgy valami befejezett egész legyen, olyan, a mi erkölcsi világtrendünk keretében itélet alá eshetik. A mi tehát teljesen ismeretünk körébe tartozik.

A regénygyártók pedig épen ebben követik el a legnagyobb visszaéléseket. Olyan tárgyakat dolgoznak fel, amelynek sem befejezettsége nincs, sem nem olyan, ami egyáltalában megismerhető.

Mikor még III. Napoleon trónon ült, egyremásra gyártották róla a Tuleriák palotájának titkait föltáró regényeket.

Hugó Viktor többet tudott róla, mint a gyári üzérek, de hallgatott.

Várt, míg b e f e j e z e t t tárgyat kaphatott.

Mikor a császár megbukott, uralma lejárt s a köztársaság elsöpörte a császárság intézményét összes creaturaival: akkor állt elő Hugó Viktor és irt. Az, amit irt, értékes marad mindig, mert volt eszméje: az igazság, becsület és szabadság szentháromsága.

Egy nagyobb napi lapunk mult évi nov. 9-iki száma egy olyan regény közlését kezdte meg, amelynek hőse — D r e y f u s!

Pöre még folyamatban van, minden kétes és bizonytalan és már regényt irnak róla! Vajjon hany frankot fizetett az a francia kiadó annak a gyári munkásnak, aki ezt megírta?!

Mert hogy csak a frankokért irta és nem ihletből, azt legyen szabad állítanom

A regény tárgy befejezett egész és megismerhető legyen.

Kivételt képeznek itt azok a művek, melyek — a regény alakjában tudományos dolgokat akarnak ismertetni. Ilyenek Jules Verne művei, melyek nem igazi regények, hanem regényes természettudományi és matematikai ismeretetések.

Ha a tárgy befejezetlen, bizonytalan, egyénei sem lehetnek határozottan kidomborodó jellemek. Pedig a jellemalkotás a regényalkotás alapfeltétele. Itt nincs különbség eposzi és drámai regény közt, a jellemalkotásnak határozottnak és következetesnek kell lennie.

A gyári regényeknek nincsenek jellemei, a gépezet csak bábfigurákat mozgat, akiknek nincs lelkük, zellemük annál kevésbé, hát hogy volna jellemük? Ezek nem az élet egyénei. Egy hamis világ csinált alakjai, akiknek egymáshoz való viszonyából, egymásra hatásából olyan mesterkéltséggel bonyodalom keletkezik, a mi iparkodik ugyan magát valószínű-

nek hazu

a régi lov

Hog

éppen Po

Eon

gyáros vo

egy coloss

den szerez

gályossal

azután fel

asztalra.

kozott s e

valaki me

képvselőj

lgyen rá.

for az is,

elfelejtette

folyamaba

elkezd sze

ölt még e

Az i

a gazdasá

kesítése k

szerűen. A

tartalmaz,

lesznek az

emésztette

trágyával

zának in

csak liszt

ocsuban v

tokra mér

mely vem

bajt elkerü

hizó ökrök

vagy serté

lehetőleg t

is — ha t

étvágytalan

nösen, ha

mert a ko

H

A ma

állomás sz

szőlők trá

következő

eredménye

2 q. szupe

1 és fél ka

lejtős, vag

hóolvadásk

a trágyát

kálitrágya

egyenesleg

alkalmával

talajon a t

után kell

vagy aláás

csak kora

és az első

A kálium

második, e

mazandó.

évenként k

dik évből

legendó le

Hogyan le

Jó kö

jó enni való

ámbár müt

kielegető te

híni, hogy

okvetlenül

A földolgo

istállótrágyá

mennyiségü

a talajt ug

kilátás.

A b e

ne h a g y

csak álczák

bebábozhatj

nek hazudni, de valósággal képtelenebb a régi lovagregények esodás kalandjainál.

Hogy ez így van s én nem tuzlok, azt éppen Ponson du Terrail-lal bizonyítom.

Ez nek a jó urnak, aki különben ügyes gyáros volt, az volt a szokása, hogy mikor egy colossális bonyodalmat megfabrikált, minden szereplő személyét megcsináltatta esztergályossal s felöltöztette korbü kosztümbe, azután felállította valamennyit egy arra szánt asztalra. Mikor aztán a regényirással foglalkozott s egy alakját a bonyodalom közben valaki megölte, annak a személynek bábu-képviseletét lefektette, hogy több gondja ne legyen rá. Megtörtént azonban egyszer-másor az is, hogy a megölt személy figuráját elfelejtette lefektetni s ime a regény további folyamában a meghalt ember egyszer csak elkezd szerepelni megint s tán maga is megölt még egy nehányat holta után.

Folyt. köv.

KÖZGAZDASÁG.

Mit tegyünk az ocsuval.

Az idén különösen sok ocsu gyűl össze a gazdaságokban, a melynek czélszerű értékesítése körül nem mindenütt járnak el czélszerűen. Az ocsu sok mindentféle gyommagot tartalmaz, melyek ha szemesen darálatlanul lesznek az állatok által elegendő, — részben emésztetlenül hagyják el a bélesatortát s a trágyával kikerülve a szántóföldekre, csirázásnak indulnak. Ezt elkerülendő, az ocsut csak liszté őrölten szabad feleltetni. De az ocsuban vannak magvak, melyek egyes állatokra mérgezően hatnak. Ilyen az anyarozs, mely vemhes állatoknál elvetélest okoz. E bajt elkerülendő, az ocsut csakis jarmos vagy hizó ökrökkel és semmi esetre sem tehennel vagy sertésekkel etessük s ezek részére is lehetőleg tiszta korpával kevertessük. Ezekkel is — ha tulnag mennyiségű ocsut etetünk — étvágytalanság esefleg béllal állhat be, különösen, ha sok konkoly van az ocsu között, mert a konkoly héjában mérgező anyag van.

Homoki szőlők trágyázása.

A magyarvári növénytermelési kísérleti állomás széleskörű kísérleteket végzett homoki szőlők trágyázásával, mely alkalommal a következő trágyázási móddal ért el nagyszerű eredményeket: vétessek magyar holdanként 2 q. szuperfoszfát, 1 q. kénsavas-amonium és 1 és fél kálmagnézia. Ha a talaj nem nagyon lejtős, vagyis, ha nem kell attól tartani, hogy hóolvadáskor a víz az iszapot s ezzel együtt a trágyát is lemossa, akkor a szuperfoszfát és kálitrágya ősszel a szőlő betakarása előtt egyenletesen elszórandó, hogy a betakarás alkalmával a talajjal keveredjék. Ilyen lejtős talajon a trágyákat kora tavasszal, a nyitás után kell egyenletesen elszórni és bekapálni, vagy aláásni. A kénsavas ammonium mindig csak kora tavasszal szórandó el egyenletesen és az első kapálás alkalmával bekapálandó. A kálium és foszfortrágyázás csak minden második, esetleg harmadik esztendőben alkalmazandó. A kénsavas ammoniumot azonban évenként kell tavasszal használni, de a második évben 50—60, a harmadikban pedig 75 kg. elegendő lesz.

Hogyan lehet bőtermő enni való burgonyát termelni.

Jó közép-kötött talajon sokkal könnyebb jó enni való burgonyát termelni, mint homokon, ámbár műtrágyák segítségével homokon is lehet kielégítő termést produkálni, még sem kell azt hinni, hogy a na y mennyiséghez adott trágya okvetlenül szép és nagy gumókat eredményez. A földolog a homok vízfoghatóságát zöld vagy istállótrágyával fokoznia, mely mellett, ha kellő mennyiségű szuperfoszfáttal és káinnal ellátjuk a talajt úgy nagyszerű burgonyatermesre lehet kilátás.

A beteg burgonyagumókat ne hagyjuk a szántóföldön, mert csak álcáknak adnak menedéket, hol biztosan bebábozhatják magukat, sőt a mezei egérnek

is táplálékot nyújtanak; továbbá a beteg burgonyában székelő gombák inficiálják a következő burgonyatermést is. Legjobb tehát a beteg és kiselejtezett gumókat kupaczkokba összehányani és messzel jól leönteni.

Az őszi rozs vetése.

A rozst nem friss szántásba, de ülepedett földbe legjobb vetni. Ha mégis kénytelenek vagyunk szántás után azonnal vetni a rozst, akkor a tablát hosszú fogu nehéz boronával és hengerrel alaposan meg kell a vetés előtt jártni, hogy megközelítőleg elérjük a talajnak azon kedvező fizikai tulajdonságát, mely a talaj megüledése által állana be. Legmegfelelőbb vetési mélység a 3—4 cm., ennél mélyebbre sem sekélyebbre vetni nem szabad. A műtrágyák közül a szuperfoszfátot és chilisalétromot halálja meg leginkább a rozs. — Előbbit az utolsó szántás előtt, utóbbit pedig tavasszal kell a vetésre kiszórni, utóbbi kiszórásánál vigyázni kell arra, hogy a kiszórás pillanatában a rozs sem esőtől, sem harmattól ne legyen nedves. A rozst korán kell vetni, hogy az a tél beállta előtt megbokrosodhassék; ha a vetéssel igen el találunk volna késni, a bokrosodást elősegítendő czelszerű lesz még kora ősszel egy kevés chilisalétrommal megtrágyázni.

Kamarai közlemények.

A m. kir. kassai III. honvédkerületi parancsnokság a honvédsapátok élelmezési szükségleteinek biztosítása czéljából f. hó 2-án Kassán, 4-én Miskolczon, 9-en Szatmáron, 12-én Munkácson írásbeli ajánlatokat elfogad.

A cs. és kir. 7. hadtest intendánsága a Fehértemplom, Nagy-Becskerek, Páncsova, Lugo, Nagy-Kikinda, Hód-Mezső-Vásárhely állomásokon elhelyezett cs. és kir. közös hadseregbeli csapatok élelem szükségleteinek biztosítása czéljából Temesvárott, Debreczen részére pedig Nagyváradon f. hó 10-en fog nyilvános árlejtést tartani.

A m. kir. áll.mvasutak igazgatósága az 1900. évben összegyűlő üres hordókat u. m.: 4450 db kátrányos, 14.500 petroleumos, 6300 reczeolajos, 19.000 másfajta olajos hordókat eladni óhajtván, felhívja a vásárolni óhajtókat, miszerint ajánlataikat folyó hó 10-éig adják be.

A m. kir. államvasutak igazgatósága az 1900. évre, esetleg 3 évre a távirtdai, telefon és villamos jelző anyagok szállítá-ára f. hó 10-iki lejárattal nyilvános árlejtést tart.

A p ó l a i cs. és kir. tengerészeti parancsnokság az 1900. évre szükséges következő felszerelések beszerzésének biztosítása tekintetéből f. hó 12-iki lejárattal nyilvános árlejtést tart, melyre a feltételek kamaránk hivatalos helyiségében megtekinthetők: Zászlók, bőr és kefeárúk, olajok, fagyjuk, gyertyák, takarók, mindeuféle érecek, rézcsovek stb. összesen 27 csoportban.

Szabadalmak.

A m. kir. szabadalmi hivatal a következő szabadalmat küldte be:

Vasuti sorompó. — Ujtás kályhák. — Gabonahámzó gép. — Földalatti vezetékhálózat közuti villamos vasutak számára. — Dinamogépek hűtése. — Ujtások kihuzható asztalokon. — Eljárás fémlémezek marására. — Doboz-alkatrészek megszerzésére és beosztására szolgáló gép. — Leghuzam-mentes ajtó. — Hustalanító és bőrhasító gép. — Biztonsági felvonó. — Ujtások körkemenczékhez való szállító kocson. — Gőzfejlesztő fűrdőkád. — Ásványolaj-gőzből és levegőből álló keverékkel táplált izzófenyű világító vagy fűtőkészülék. — Szemétszállító kocsi pormentes megtöltésére szolgáló szerkezettel. — Garaj-féle távirókészülék. — Nyomató táviró.

Mindazok, a kik a szabadalmak iránt érdeklődnek, azok rajzait és leírását kamaránknál megtekinthetik.

Budapesti gabonatözsde.

Okt. 3.

A készarüzlet hivatalos árjegyzései a következők

B u n a	kilós	Ar 100 kg.		kilós	100 kilogra mm ára	
		frttól	frtíg		frttól	frtíg
Bánsági	76	8.30	8.40	80	08.75	08.90
"	77	8.40	08.50	81	08.75	08.90
"	78	08.50	08.60	82	—	—
Tiszavidéki	79	08.55	08.70	—	08.75	08.80
"	76	8.30	8.40	80	08.75	0.890
"	77	8.40	8.50	81	—	—
Pestvidéki	78	08.50	08.60	82	08.70	08.75
"	79	08.55	08.70	—	—	08.75
"	79	8.25	8.35	80	08.70	—
Fehérmegyei	76	8.35	8.45	81	08.70	00.80
"	78	8.45	8.55	82	8.70	—
"	79	08.50	08.65	—	8.70	—
Bácskai	76	8.30	08.35	80	00.	—
"	77	8.35	8.45	81	00.00	00.
"	78	8.45	08.55	82	—	00.
Északmag	79	8.50	08.65	—	—	—
"	75	8.55	8.60	80	—	—
"	79	8.60	8.70	81	—	—

	Min. hekt.-ben	Arklógram
Rozs elsőrendű	uj 70—72	6.65 6.80
" másodrendű	"	6.55 6.65
Árpa takarmánynak	" 60—62	6.— 6.20
" égetni való	" 62—64	6.70 5.90
" serfözdei	" 64—66	6.60 7.—
Zab	" 39—41	5.35 5.45
Tengeri bánsági	uj	5.10 5.30
" más nemű	"	0.00 0.—
Repeze bánsági	"	11.30 11.80
Köles	"	4.80 5.10

Sertésvásár.

Kőbányai sertés piac. Okt. 2. Magyar elsőrendű Öreg nehéz (paronkint 400 kgm felüli — kr. Közép pntint 300—400 kg. sulyban — kr. 320 kilog sulyban Fialat közép (paronként 251—320 kg. 43—44 kr. Fialat könnyű paronként 240 kg. sulyban 44—44 1/2 krig. Szerbiai: Nehéz pntint 260 kg. sulyban 42—42 1/2 krig.

Sertésleltés szám: 1899. évi okt. hó 1. napján volt készlet 36024 darab, okt. 2. felhajtattott 543 drb, 1899 okt. 2-en elszállitatott 370 db. 3-ára maradt 39.197 db. A hizott sertésüzlet irányzata lanyha.

Üzlethelyiség változtatás

miatt a

Biedermann házban

(Piac-utca 42. sz. a.) lévő

üzlethelyiség kiadó.

Békés Emil, fűszerkereskedő.

Divatos

női ruha szövetek, selymek,

női ruha flanellek, cosmanosi mosó velezek,

Himalaya téli kendők,

olcsó szabott árakon kaphatók

Szabó Lajos Fiai cégnél

Debreczen.

A Kastner és Öhler cég GRÁCZ posztóosztálya

küld:

Steier lodent tiszta gyapju, valódi finom
frt 3.35, 3.60, 3.90, 4.25 méterenként.
Gyapju lodent, tartós minőség frt 1.55, 2.20
méterenként.

Havelock-loden, vizmentes, tiszta gyapju
frt 2.15, frt 2.60, 3.40 méterenként.

Vizmentes kabátzövet legszebb színekben
(örvényileg védett gyártmány).

Téli kabát szövet, dyat-ditöny szövet, fekete
árak legnagyobb választékban.

Női kabátok-, köpönyegeknél és gallérokban
való szövetek.

Határozott árak.

Minták költségmentesen, 10 frton felüli csomagok
bérmentesen.

Ügynökök

és

Magán személyek,

kiknek ösmerettségük van, egy mindenütt nél-
külözhetetlen, **ujjonnan szabadalmazott cikk**
: rusítására kerestetnek egy új gyári cég által,
a mely cég magas jutalékot esetleg biztos
fizetést nyújt. Ajánlatok intézendők: Klimesch
Co. Prag 1134—II.

Az őszi és téli idényre.

A t. közönség rendelkezésére áll a legjobb minőségű és a jelen-
legi izlés szerinti nőruha flanell, velez színes és fehér minőségben.
Továbbá szövet és selyem alszoknyák, szőr és selyem paplanok;
ágyterítők, madráczok, flanell takarók, szőnyegek, erdélyi pokróczok,
szövet és csipke függönyök, harisnyák, női, férfi és gyermek fehér-
neműek, divatos színes zsebkendők.

A kedvelt secessios izlés mindenben szem előtt van tartva.

KARDOS LÁSZLÓ

Kossuth-utca.

Üzleti könyvek,

csinos kiállításban, erős kötésben, igen jutá-
nyosan kaphatók

Hoffmann és Kronovitz

könyvnyomdájában.

Női és gyermek
díszített kalapok.

RÓZSA LAJOS

Olcsóságról és jóizlésről hírneves

megnagyobbított

női felöltő és női kalap áruháza

DEBRECZEN, Kistemplom-bazár.

Budapest, Bécs elsőrendű üzleteiben föl nem található választékban kaphatók a téli idény

legszebb újdonságai:

Női és Gyermek Felöltők, Leány kabátkák, Szörme
gallérok, Téli Paletok, Selyem Plüsch kabátok
a legfinomabbtól a legolcsóbb kivitelig.

Nagyérdemű vevőim óhajára és a gyorsabb kiszolgálás kedvéért

1899. okt. hó 1-től minden a legolcsóbb szabott áron lesz elárusítva.

Szörme
különlegességek.

Színházi
Köpenyek.

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Debreczen, a főpostával szemben.